

Forkönnun á fornleifum í Hnífsdal í Ísafjarðardjúpi

Unnið fyrir Vegagerðina

Ragnar Edvardsson

Nóvember 2006
NV nr. 9-06.

Inngangur

Í október tók fornleifadeild Náttúrustofu Vestfjarða að sér að gera frumkönnun á fornminjum á hugsanlegu vegstæði í Hnífsdal. Verkið var unnið í ljósi þess að í athugun er gangnagerð á milli Syðridals í Bolungarvík og Hnífsdals í Ísafjarðarbæ. Syðri endi ganganna opnast svo til fyrir miðjum Hnífsdal norðanmegin, vegurinn liggur svo yfir Hnífsdalsá og fylgir dalnum sunnan megin ár þar til hann sameinast þjóðveginum aftur.

Við fornleifakönnunina var tilvonandi vegstæði skoðað frá austri til vesturs, þ.e. fram Hnífsdalinn. Allir minjastaðir voru teiknaðir og staðsettir með Gps staðsetningartæki. Þar sem að þetta var eingöngu frumkönnun til þess að gefa vegagerðinni hugmynd um fjölda minjastaða fór engin heimildarkönnun fram áður en að vettvangsvinnunni kom.

Hér birtast niðurstöður þessarar frumskráningar sem gefur ágæta hugmynd um hve margir minjastaðir eru í eða við vegstæðið. Endanlegur fjöldi minjastaða kemur ekki í ljós fyrir en að fullnaðarskráning hefur varið fram. Aftan við niðurstöðurnar er birt skrá yfir minjastaði í heimildum.

2. Vettvangskönnun

Frumkönnunin fór fram að mestu á því svæði sem áður tilheyrði jörðinni Bakka en samkvæmt heimildum má búast við 25 minjastöðum í landi jarðarinnar. Í allt má reikna með að um 88 minjastaðir sé í Hnífsdalnum sjálfum.

Tafla 1. Listi yfir minjastaði í Hnífsdal (sjá Kort 1).

1. Kartöflukofi	9. Hugsanleg rúst	17. Mógrafir	25. Hugsanleg rúst
2. Steinsteyp rúst	10. Hugsanleg rúst	18. Hugsanleg rúst	26. Hugsanleg rúst
3. Kálgarður	11. Ferhyrnd rúst	19. Rúst	27. Hugsanleg rúst
4. Torflaðin rúst	12. Ógreinileg rúst	20. Rúst	28. Garðlag
5. Kálgarður	13. Rúst	21. Hugsanleg rúst	29. Garðlag
6. Grjóthlaðin rúst	14. Bæjarhóll	22. Hugsanleg rúst	30. Garðlag
7. Hugsanleg rúst	15. Hugsanleg rúst	23. Hugsanleg rúst	31. Garðlag
8. Rúst	16. Mógrafir	24. Grjóthlaðin rétt	32. Vegur

Vettvangskönnunin leiddi í ljós að á svæðinu voru sennilega 32 minjastaðir (Kort 1.). Minjastaðirnir voru af öllum gerðum og tengjast flestar búskap á jörðinni Bakka. Nokkrir minjastaðir voru frá 20. öld þar sem að steinsteypa hafði verið notuð við byggingu þeirra og ekki fer að nota steinsteypu á Íslandi fyrir en um og eftir 1911. Ekki var hægt að staðfesta með vissu að nokkrir minjastaðanna væru manngerðir en það getur þó komið í ljós eftir að fullskráning hefur verið gerð.

3. Niðurstöður

Ef til farið verður í vegagerð á þessu svæði er líklegt að einhverjar fornminjar verði fyrir raski. Þó er vel hægt að sneiða hjá mikilvægustu minjastöðunum og koma þannig í veg fyrir að mikilvægar minjar verði fyrir raski. Helst eru það minni staðir s.s. garðlög og rústir útihúsa sem eru næst vegstæðinu.

Bæjarstæði jarðarinnar Bakka er ekki í hættu vegna vegagerðarinnar þar sem að það stendur á árbakka og vegstæðinu er áætlaður staður í túnjaðri jarðarinnar norðanmegin. Þó er líklegt að einhverjar rústir í túnjaðrinum verði fyrir raski en þessar rústir eru sennilega leifar hrútakofa, lambhúsa, o.s.frv.

Nauðsynlegt er að nákvæmari fornleifaskráning fari fram og að leitað verði eftir minjstöðum eftir heimildum og talað við heimildamenn til að fá nákvæmari staðsetningar. Einnig er það mikilvægt að leitað verði eftir álitni Fornleifaverndar ríkisins.

Kort 1. Minjastaðir sem kannaðir voru í október 2006.

4. Viðbætur

Skrá yfir minjastaði í heimildum

Jörðin Hnífsdalur Neðri kemur fyrst fyrir í heimildum frá 15. öld. Hnífsdalur Fremri, en Bakki ekki fyrir en í heimildum frá 18. öld. Líklegt er að Hnífsdalur neðri og fremri hafi í upphafi verið ein jörð sem síðan skiptist og að Bakki hafi í öndverðu verið hjáleiga Hnífsdals en orðið síðar sjálfstæð jörð. Þó svo að Hnífsdalur komi ekki fyrir í heimildum fyrir en á 15. öld er líklegt að jörðin hafi byggst mun fyrir og verið komin í byggð um eða fyrir 1100.

ÍS-141 Hnífsdalur Neðri

24 hundruð að dýrleika. [1498] "Vitnisburður að Bjarni Þórarinsson hefði feingið Vigfúsi Guðmundssyni til fullrar eignar Hnífsdal hinn neðra í Skutulsfirði" [D.I.VII.bl.396-397]. Túnastærð 1922 9.85 ha, matjurtagarðar 2765 m². Túnastærð Búða 3.97, matjurtagarðar 532, 1/2 slétt.

ÍS-141:001 bæjarhóll býli

"Upphaflega hefur líklega aðeins verið einn bær í dalnum, landnámsjörðin Neðri-Hnífsdalur, er þá hefur kallast Skálavík. Hefur bærinn að líkindum staðið á svipuðum slóðum og bær er nú, þ.e. á hólhrygg norðan áróssins, en íflatun malarkambur hefur verið fram til sjávarins." Nr 1 á túnakorti Neðra-Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals. Túnakort Neðra Hnífsdals frá 1922.

ÍS-141:002 Seljadalur heimild sel

"Um landamerkin er klettur eða forvaði við sjóinn, er Ófæra heitir, og sker þar skammt fram af, nefnt Ófæruboði. Innan til við Miðhlíð og Arafjall gengur allmikill hálendisdalur vestur í aðalfjallgarðinn, nefnist hann Seljadalur. Eftir honum norðanverðum rennur Seljaá, sem einnig er kölluð Seljadalsá. Fyrir á árum var uppsátur í Seljadal og var annað uppsátrið kallað Rómur, að því er segir í jarðabók Árna Magnússonar, árið 1710."

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals.

ÍS-141:003 Selvör heimild uppsátur

"Um landamerkin er klettur eða forvaði við sjóinn, er Ófæra heitir, og sker þar skammt fram af, nefnt Ófæruboði. Innan til við Miðhlíð og Arafjall gengur allmikill hálendisdalur vestur í aðalfjallgarðinn, nefnist hann Seljadalur. Eftir honum norðanverðum rennur Seljaá, sem einnig er kölluð Seljadalsá. Fyrir á árum var uppsátur í Seljadal og var annað uppsátrið kallað Rómur, að því er segir í jarðabók Árna Magnússonar, árið 1710." "Seljadalur heitir (aðrir kalla Hömludal) í Hnífsdalslandi undir Ósshlíð, þar tvenn skipsuppsátur, kallast annað Rómur, en annað Selvör. Í Rómnum eru 3 vermannabúðir, aðrar 3 eru af grjóti afteknar. Í Selvör 2 vermenn sem þessar búðir brúka gefa landsdrottni sömuleiðis venjulegan toll. Í Rómnum er háski fyrir búðirnar sökum grjóthruns." [Á.M.VII, bls 157].

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals.

ÍS-141:004 Rómur heimild uppsátur

"Um landamerkin er klettur eða forvaði við sjóinn, er Ófæra heitir, og sker þar skammt fram af, nefnt Ófæruboði. Innan til við Miðhlíð og Arafjall gengur allmikill hálendisdalur vestur í aðalfjallgarðinn, nefnist hann Seljadalur. Eftir honum

norðanverðum rennur Seljaá, sem einnig er kölluð Seljadalsá. Fyrr á árum var uppsátur í Seljadal og var annað uppsátrið kallað Rómur, að því er segir í jarðabók Árna Magnússonar, árið 1710."[Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals] "Seljadalur heitir (aðrir kalla Hömludal) í Hnífsdalslandi undir Ósshlíð, þar tvenn skipsuppsátur, kallast annað Rómur, en annað Selvör. Í Rómnum eru 3 vermannabúðir, aðrar 3 eru af grjóti afteknar. Í Selvör 2 vermenn sem þessar búðir brúka gefa landsdrotni sömuleiðis venjulegan toll. Í Rómnum er háski fyrir búðirnar sökum grjóthruns."[Á.M.VII, bls 157]

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals. Árni Magnússon, Jarðabók, VII.

ÍS-141:005 heimild verbúð

"Klettabás nyrst í dalnum niður undir fjöru, þar sem fyrrum stóðu verbúðirnar kallast Rass. Klettur er og þar í fjörunni nefndur Rómaborg og er hald manna, að fyrrum hafi veiðistöðin svo heitið, og er raunar sagt berum orðum í ævisögu Jóns Indíafara, sem er um 100 árum eldri heimild en jarðabók Á.M."

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals.

ÍS-141:006 heimild leið

"Við sjóinn niður undan Skorinni innst er klettur eða for sem kallast Pallur og upp af honum Pallsgil. Áður en vegur sá kom, sem nú er var mjó reiðgata í hlíðinni, eins og raunar um Óshlíð alla allt út til Bolungarvíkur, sem oft var ófær á vetrum vegna svellna og snjóá og var þá farin fjaran."

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals

ÍS-141:007 *Búð* heimild býli

"Niður af sjóarhillum er svo kallaður Landhryggur, en innan eða sunnan við hann er engjablettur, sem heitir Land. Þar fyrir innan er svo býlið Búð í Hnífsdal. Einkennilegur klettur þar í fjörunni kallast Skollaborg. Fjaran fram með Búðartúni og þar út af kallast Bugur. Þar voru fyrrum fiskreitir og uppsátur." "Bud. Hjáleiga frá Hnífsdal, meinast hjer um 100 ára gömul." [Á.M.VII.bl.156]. Nr. 1 á túnakortí.

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals. Árni Magnússon, Jarðabók, VII.bindi. Túnakort Búða frá 1922.

ÍS-141:008 *Lambhúshundrað* heimild lambhús

"Í Heimabæjartúninu er svo nefnt Lambhúshundrað og Bæjarhundrað og býlið Brekka, sem við arfaskipti skiptist frá Heimabæjarjörðinni.

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals.

ÍS-141:009 *Bænhúshóll* heimild bænhús

"Innst á Lamhúsbrekkunni heitir Steinshóll, þó að enginn steinn sé þar nú, en þar var fram undir 1930 stór einstakur steinn, sem einhverntíma hefur fallið úr fjallinu. Hann þótti vera fyrir vegna bygginga og til óprýði og var því grafið undan honum og hann felldur niður í jörðina. Bænhúshóll er beint niður af núverandi Heimabæjartúni. Inn og upp af Heimabæ heita Fjárhúshólar, en neðarlega í túni er svo nefndur Kerlingarhóll, í túninu og kallaður Lambhúshóll, nú er horfinn vegna þess að þar hefur verið sléttað."

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals.

ÍS-141:010 *Strákhóll* heimild leikvöllur

Nyrst á Hólsvöllum er Strákhóll nefndur, og var þar oft leikvöllur barna. Hólnum fylgdi sú sögn, að endur fyrir lögnu hafi strákar tveir, sem flugust þar á í illu sokkið niður í hólinn, og komu aldrei upp síðan."

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals.

ÍS-141:011 *Brúarfljót* heimild brú

"Neðsta fljótið í ánni nefnist Brúarfljót, enda er þar brú á ánni. Niður af Hólavöllum er Hólavallafljót og Lambhagafljót dálítið framar, en Lambhagi er sunnan ár, gengt Heimabæjartúni. Þegar farið er suður yfir brúna á Langá er allbratta brekku upp að fara, utan í henni liggur vegurinn fram að Bakka heita þar Götur, en Götufljót í ánni sem einnig er nefnt Garðafljót. Á leiðinni fram að Bakka eru vöð á ánni, er kallast Kristínarvað og Götuskarðsvað."

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals.

ÍS-141:012 *Ásmundarstekkur* heimild stekkur

"Fyrir framan Traðargil er Fremri-Hvammur. Landamerkjælækur á milli Hrauns og Heimabæjar kallast Hraungilslækur. Þar sem vegurinn úr Hnífsdal liggur inn á Eyrarhlíð er hæðarhryggur eigi alllítill, og nefnist þar Leiti eða Hnífsdalsleiti. Þar sem Hraungilslækur rennur niður heitir Ásmundarstekkur. Í Landinu, sem fyrir er nefnt er Stakkagarðspartur.

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals

ÍS-141:013 *Vígðá* frásögn brunnur

"Krossdili, Dílafótur, Mjóaklof, allt nöfn á fiskimiðum og eru í fjallinu suðvestan til í Seljadal. Strengberg er klettagangur yst í fjallinu vestanvert í dalnum. Vígðá sprettur fram úr fjallinu yst í dalnum og rennur til sjávar um miðjan dalin. Er sagt að Guðmundur góði hafi vígt þessa á."

Heimildir: Örnefnaskrá Neðri Hnífsdals.

ÍS-141:014 heimild uppsátur

"Útræði er hjer í Hnífsdal og verstaða. Þrjár vermannabúðir hafa hjer staðið, eru nú í eyði. Þeir sem þær brúkuðu guldu venjuligan vertoll, og fjell hann í landsdrottins hlut."

Heimildir: Árni Magnússon, Jarðabók, VII.bindi.

ÍS-141:015 *Hraun* bæjarhóll býli

"Býlið Hraun er lítil jörð og upphaflega byggð sem hjáleiga frá Heimabæ, þ.e. Neðri-Hnífsdal. Er ekki nema meðal stekkjavegur á milli bæjanna, eða réttara sagt hefur ekki verið, því að Heimabær og Heimabæjartún má nú heita alveg runnið saman við þorp það, sem þar hefur myndast frá s.l.aldamótum." [Örnefnaskrá Hrauns í Hnífsdal] "Hraun. Önnur hjáleiga frá Hnífsdal." [Á.M.VII.bl.156]. Túnakort Hrauns frá 1922.

Heimildir: Örnefnaskrá Hrauns í Hnífsdal. Árni Magnússon, Jarðabók, VII.bindi. Túnakort Hrauns frá 1922.

ÍS-141:016 *Hallsfjós* heimild fjós

"En skarð það, sem þar verður í fjallinu nefnist Hraungilsskarð. Hvammur einn fyrir framan gilið nefnist Hallsfjós, en þar upp af, við fjallið, er kölluð Stóruvöð og fyrir framan hana hátt í fjallinu eru klettur þeir er Hrafnaklettur heita. Á milli þeirra er Stekkjahryggsgil og Stekkjarhryggur. Fram af Hrafnaklettum eru Balagötur nefndar og Hærri-Breiðhilla og Neðri-Breiðhilla, þar upp og fram af."

Heimildir: Örnefnaskrá Hrauns í Hnífsdal.

ÍS-141:017 *Grafarpartur* náma mógrafir

"Þar fyrir framan er svo Háteigshvolf og Háiteigur þar niður af, sem hvorttveggja eru slægjulönd. Þar fyrir framan er Grafarhryggur og Grafarhryggsgil og Grafapartur, sem ber nafn af gömlum mógröfum þar í partinum. Þar fyrir framan er svo kölluð Vatnskelda, Vatnskelduhvolf, Vatnskelduhryggir, Heimra-Vatnskeldugil og Fremra-Vatnskeldugil. Þá kemur Fornaselshvolf og framan við það Fornasels gil. Fornasel og Fornaselshryggir."

Heimildir: Örnefnaskrá Hrauns í Hnífsdal.

ÍS-141:018 *Fornasel* heimild sel

"Þar fyrir framan er svo Háteigshvolf og Háiteigur þar niður af, sem hvorttveggja eru slægjulönd. Þar fyrir framan er Grafarhryggur og Grafarhryggsgil og Grafapartur, sem ber nafn af gömlum mógröfum þar í partinum. Þar fyrir framan er svo kölluð Vatnskelda, Vatnskelduhvolf, Vatnskelduhryggir, Heimra-Vatnskeldugil og Fremra-Vatnskeldugil. Þá kemur Fornaselshvolf og framan við það Fornasels gil. Fornasel og Fornaselshryggir."

Heimildir: Örnefnaskrá Hrauns í Hnífsdal.

ÍS-141:019 *Stekkjamyri* heimild stekkur

"Fyrir utan bæ eru slægjur, er nefnast Hraunapartur, Ytra-Sund og Fremra-Sund, en fyrir framan og neðan bæ er Fitjapartur, Háteigspartur, Stekkjamýri, Fletjur og Beinamýri."

Heimildir: Örnefnaskrá Hrauns í Hnífsdal.

ÍS-141:020 hús óþekkt

Nr. 2 á túnakorti Búða.

Heimildir: Túnakort Fremra Hnífsdals frá 1922.

ÍS-141:021 hús óþekkt

Nr. 3 á túnakorti Búða.

Heimildir: Túnakort Fremra Hnífsdals frá 1922.

ÍS-141:022 hús óþekkt

Nr. 4 á túnakorti Búða.

Heimildir: Túnakort Fremra Hnífsdals frá 1922.

ÍS-141:023 hús óþekkt

Nr. 5 á túnakorti Búða.

Heimildir: Túnakort Fremra Hnífsdals frá 1922.

ÍS-141:024 heimild kálgarður

Nr. 6 á túnakorti Búða.

Heimildir: Túnakort Fremra Hnífsdals frá 1922.

ÍS-141:025 *Pálshús* hús bústaður

Nr. 2 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.

ÍS-141:026 hús bústaður

Nr. 3 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.

ÍS-141:027 hús óþekkt

Nr. 4 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.**ÍS-141:028** hús óþekkt

Nr. 5 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.**ÍS-141:029** hús óþekkt

Nr. 6 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.**ÍS-141:030** hús óþekkt

Nr. 7 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.**ÍS-141:031** tóft óþekkt

Nr. 8 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.**ÍS-141:032** hús óþekkt

Nr. 9 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.**ÍS-141:033** hús óþekkt

Nr. 10 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.**ÍS-141:034** hús óþekkt

Nr. 11 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.**ÍS-141:035** hús óþekkt

Nr. 12 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.**ÍS-141:036** heimild kálgarður

Nr. 13 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.**ÍS-141:037** heimild kálgarður

Nr. 14 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.**ÍS-141:038** heimild kálgarður

Nr. 15 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.**ÍS-141:039** heimild kálgarður

Nr. 16 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.

ÍS-141:040 heimild kálgarður

Nr. 17 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.

ÍS-141:041 heimild kálgarður

Nr. 18 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.

ÍS-141:042 heimild kálgarður

Nr. 19 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.

ÍS-141:043 heimild kálgarður

Nr. 19 á túnakorti Neðri Hnífsdals (Heimabæjar).

Heimildir: Túnakort Neðri Hnífsdals (Heimabæjar) frá 1922.

ÍS-141:044 hús óþekkt

Nr. 2 á túnakorti Hrauns.

Heimildir: Túnakort Hrauns frá 1922.

ÍS-141:045 hús óþekkt

Nr. 3 á túnakorti Hrauns.

Heimildir: Túnakort Hrauns frá 1922.

ÍS-141:046 heimild kálgarður

Nr. 4 á túnakorti Hrauns.

Heimildir: Túnakort Hrauns frá 1922.

ÍS-142 Hnífsdalur fremri

12 hundruð að dýrleika. Túnastærð 1922 5.88 ha, matjurtagarðar 555 m², 1/6 slétt.

ÍS-142:001 *Fremri Hnífsdalur* bæjarhóll býli

"Fremri Hnífsdalur, sem stundum er kallaður aðeins Dalur, er um 2,5 km frá sjó sunnanmegin Langár, en á þó land báðum megin ár, enda er bærinn ekki framur en um miðjan dal." Nr. 1 á túnakorti Fremri-Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Örnefnaskrá Fremra Hnífsdals. Túnakort Fremri-Hnífsdals frá 1922.

ÍS-142:002 *Stekkjarhryggur* heimild stekkur

"Gengt bænum, norðan megin í dalnum, eru nefnd Ból og Bólgil. Þar fyrir framan er Stekkjarhryggur og Stekkjarhryggsgil, Einarshryggur og Einarhryggspartur, Litlihryggur og Litlahryggspartur, Seljahryggur og Seljahryggspartur, Bali og Balapartur og Breiðamýri."

Heimildir: Örnefnaskrá Fremra Hnífsdals.

ÍS-142:003 *Selhryggur* heimild sel

"Gengt bænum, norðan megin í dalnum, eru nefnd Ból og Bólgil. Þar fyrir framan er Stekkjarhryggur og Stekkjarhryggsgil, Einarshryggur og Einarhryggspartur, Litlihryggur og Litlahryggspartur, Seljahryggur og Seljahryggspartur, Bali og Balapartur og Breiðamýri."

Heimildir: Örnefnaskrá Fremra Hnífsdals.

ÍS-142:004 *Seljaskarð* heimild sel

"Framar eða innar í dalnum, norðamegin er slægjuland sem einu nafni kallast Fjall, upp af því sama megin ár er Fagrihjalli, Seljaskarð og Seljaskarðsfjall."

Heimildir: Örnefnaskrá Fremra Hnífsdals.

ÍS-142:005 *Þverárhjáleiga* heimild bústaður

"Niður frá Fremstuhvilft renna tvær þverár í Langá og heita þær Fremri Þverá og Ytri Þverá. Niður við ána er svo kallað Langholt, Þverárhjáleiga og Þverárpartur. Skriður eru þar í hlíðinni og nefnast Fremri Dalsskriða og Ytri Dalsskriða."

Heimildir: Örnefnaskrá Fremra Hnífsdals.

ÍS-142:006 hús óþekkt

Nr. 2 á túnakorti Fremri Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Túnakort Fremri Hnífsdals frá 1922.

ÍS-142:007 hús óþekkt

Nr. 3 á túnakorti Fremri Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Túnakort Fremri Hnífsdals frá 1922.

ÍS-142:008 hús óþekkt

Nr. 4 á túnakorti Fremri Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Túnakort Fremri Hnífsdals frá 1922.

ÍS-142:009 hús óþekkt

Nr. 5 á túnakorti Fremri Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Túnakort Fremri Hnífsdals frá 1922.

ÍS-142:010 hús óþekkt

Nr. 6 á túnakorti Fremri Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Túnakort Fremri Hnífsdals frá 1922.

ÍS-142:011 hús óþekkt

Nr. 7 á túnakorti Fremri Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Túnakort Fremri Hnífsdals frá 1922.

ÍS-142:012 hús óþekkt

Nr. 8 á túnakorti Fremri Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Túnakort Fremri Hnífsdals frá 1922.

ÍS-142:013 hús óþekkt

Nr. 9 á túnakorti Fremri Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Túnakort Fremri Hnífsdals frá 1922.

ÍS-142:014 hús óþekkt

Nr. 10 á túnakorti Fremri Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Túnakort Fremri Hnífsdals frá 1922.

ÍS-142:015 hús óþekkt

Nr. 11 á túnakorti Fremri Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Túnakort Fremri Hnífsdals frá 1922.

ÍS-142:016 heimild kálgarður

Nr. 12 á túnakorti Fremri Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Túnakort Fremri Hnífsdals frá 1922.

ÍS-142:017 heimild kálgarður

Nr. 13 á túnakorti Fremri Hnífsdals frá 1922.

Heimildir: Túnakort Fremri Hnífsdals frá 1922.

ÍS-143 Bakki

Jarðadýrleiki 7 hundruð. Túnastærð 1922 4.77 ha, matjurtagarðar 587 m², 1/4 slétt. Lóðir: Sigurðar Þorvarðssonar: 0.98 ha, Friðriks Tómassonar: 0.37 ha, Kjartans Guðmundssonar: 0.32 ha, Lambhagi: 0.42 ha, Árbakki: 0.46 ha.

ÍS-143:001 Bakki bæjarhóll býli

"Um 1/2 km frá sjó, sunnan Langár, og gengt bænum Hrauni, er jörðin Bakki í Hnífsdal. Bærinn stendur á dálitlum hóli og beygir áin þar í kröppum bug til suðurs meðfram túninu, en fellur síðan aftur til norðurs og rennur til sjávar í gegnum Hnífsdalsþorp sunnan við Heimabæ, með stefnu austur." Nr. 1 á túnakorti Bakka í Hnífsdal.

Heimildir: Örnefnaskrá Bakka í Hnífsdal. Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:002 *Miðhús* heimild bústaður

"Á landamerkjum Bakka og Fremra Hnífsdals er svo nefndur Svartilækur en sumir kalla hann Merkjalæk eða Merkjagil. Þar fyrir heiman er Miðhúsagil, Miðhúsagilsfljót í ánni og eyðibýlið Miðhús. Er það hald manna, að þar hafi verið hjáleiga frá Bakka, en er nú svo langt síðan að enginn kann þar frekar frá að segja." [örnefnaskrá Bakka í Hnífsdal]. "Midhus heitir í Bakkalandi. Eru munnmæli þar hafi bygð verið, en svo er það fyrir löngu, að enginn veit þar neitt frekara til að segja. Meira er hjer þrönglendi en þetta kot verði aftur bygt." [Á.M.VII.158]

Heimildir: Örnefnaskrá Bakka í Hnífsdal.

ÍS-143:003 garðlag landamerki

"Upp í Bakkahyrnu er örnefnið Svörtuklettur, þar er og Breiðhilla, sem fyrir er nefnd. Hlíðin frá Bólhrygg og út á Bakkarönd nefnist einu nafni Bakkahlíð, en Bakkarönd er suðurtakmörk Bakkalands að fornu og sér þar enn móta fyrir gömlum merkjagarði úr torfi innan til á Leitinu allt til fjalls. Þar heitir einnig Bakkafjall er hærra kemur. Þar fyrir neðan, niður undir þorpinu heitir Bakkar og á þeim steinn einn, nefndur Torfasteinn, en uppi á fjallsbrúninni er svo kallaður Hádegissteinn. Fyrir neðan Bakkana, alveg niður við sjó heita Stekkir, þar er Stekkjartjörn og Stekkjargrund og standa þar nú íbúðarhús þorpsbúa"

Heimildir: Örnefnaskrá Bakka í Hnífsdal.

ÍS-143:004 *Hesthúshóll* heimild hesthús

"Í túninu á Bakka eru þessi örnefni: Hesthúshóll, Jónshóll, Tjaldhóll, Stórhóll, Litlihóll, Strýtuhóll og Sælubrekka. Nokkuð fyrir utan túnið er svo nefnt Götuskarð, á milli árinna og vegarins þar sem farið var áður fyrir."

Heimildir: Örnefnaskrá Bakka í Hnífsdal.

ÍS-143:005 *Jórsalir* heimild bústaður

"Þar sem vegurinn liggur nú niður af Bökkunum heitir Hreggnasi. Innsta býlið á Stekkjunum heitir Jórsalir. Innan við Bakkarönd heitir Langhóll, langur og grasi vaxinn hóll eða hryggur, þar sem í seinni tíð hafa staðið skreiðarhjallar miklir. Niður

af honum heita Lambavellir, og er þar nú bæði grafreitir og íþróttavöllur Hnífsdælinga í nábyli við hvorn annan."

Heimildir: Örnefnaskrá Bakka í Hnífsdal.

ÍS-143:006 *Kolgrafarhvammur* náma kolagröf

"Þar fyrir innan, þ.e. fyrir innan Krossgil er svo Miðhlíð og á henni Kolgrafarhvammur og Kolgrafagil. Bera þau nöfn vott um að þar hefur fyrrum skógur verið og gert til kola þó að sjái þess engin merki utan örnefnin ein. Þar fyrir innan eru svo landamerki Eyrar í Skutulsfirði og Heimabæjar í Hnífsdal, við svo nefnt Miðhlíðargil og Miðhlíðarstein."

Heimildir: Örnefnaskrá Bakka í Hnífsdal.

ÍS-143:007 *Eyramannavör* heimild uppsátur

" Þar fyrir innan eru svo landamerki Eyrar í Skutulsfirði og Heimabæjar í Hnífsdal, við svo nefnt Miðhlíðargil og Miðhlíðarstein. Rétt fyrir utan til við landamerkin er svö kölluð Eyramannavör, og mun það nafn dregið af því, að þar hefur Eyrarprestur í Skutulsfirði haft uppsátur í fyrri daga, sem hefur þótt styttra og hentugra að róa heiman frá Eyri, þar sem útfiri er mikið að norðanverðu við eyrina."

Heimildir: Örnefnaskrá Bakka í Hnífsdal.

ÍS-143:008 hús óþekkt

Nr. 2 á túnakorti Bakka í Hnífsdal.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:009 hús óþekkt

Nr. 3 á túnakorti Bakka í Hnífsdal.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:010 hús óþekkt

Nr. 4 á túnakorti Bakka í Hnífsdal.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:011 hús óþekkt

Nr. 5 á túnakorti Bakka í Hnífsdal.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:012 hús óþekkt

Nr. 6 á túnakorti Bakka í Hnífsdal.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:013 hús óþekkt

Nr. 7 á túnakorti Bakka í Hnífsdal.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:014 hús bústaður

Nr. 8 á túnakorti Bakka í Hnífsdal. Neðst á túnakortinu eru teiknaðar nokkrar lóðir og er þessi staður á lóð Friðriks Tómassonar.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:015 hús óþekkt

Nr. 9 á túnakorti Bakka í Hnífsdal. Neðst á túnakortinu eru teiknaðar nokkrar lóðir og er þessi staður á lóð Friðriks Tómassonar.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:016 heimild kálgarður

Nr. 10 á túnakorti Bakka í Hnífsdal. Neðst á túnakortinu eru teiknaðar nokkrar lóðir og er þessi staður á lóð Friðriks Tómassonar.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:017 hús bústaður

Nr. 11 á túnakorti Bakka í Hnífsdal. Neðst á túnakortinu eru teiknaðar nokkrar lóðir og er þessi staður á lóð Árbakka.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:018 hús óþekkt

Nr. 12 á túnakorti Bakka í Hnífsdal. Neðst á túnakortinu eru teiknaðar nokkrar lóðir og er þessi staður á lóð Árbakka.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:019 hús óþekkt

Nr. 13 á túnakorti Bakka í Hnífsdal. Neðst á túnakortinu eru teiknaðar nokkrar lóðir og er þessi staður á lóð Árbakka.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:020 heimild kálgarður

Nr. 14 á túnakorti Bakka í Hnífsdal. Neðst á túnakortinu eru teiknaðar nokkrar lóðir og er þessi staður á lóð Árbakka.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:021 hús bústaður

Nr. 15 á túnakorti Bakka í Hnífsdal. Neðst á túnakortinu eru teiknaðar nokkrar lóðir og er þessi staður á lóð Kjartans Guðmundssonar.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:022 hús óþekkt

Nr. 16 á túnakorti Bakka í Hnífsdal. Neðst á túnakortinu eru teiknaðar nokkrar lóðir og er þessi staður á lóð Kjartans Guðmundssonar.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:023 heimild kálgarður

Nr. 17 á túnakorti Bakka í Hnífsdal. Neðst á túnakortinu eru teiknaðar nokkrar lóðir og er þessi staður á lóð Kjartans Guðmundssonar.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:024 heimild kálgarður

Nr. 18 á túnakorti Bakka í Hnífsdal.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

ÍS-143:025 heimild kálgarður

Nr. 19 á túnakorti Bakka í Hnífsdal.

Heimildir: Túnakort Bakka í Hnífsdal frá 1922.

Heimildir

Prentaðar heimildir

Árna Magnússon og Páll Vídalín, *Jarðabók*, VII., Kaupmannahöfn 1943

Diplomatarium Islandicum I-XIV, Kaupmannahöfn/Reykjavík 1857-1972.

Íslendinga sögur, I, Reykjavík 1953.

J. Johnsen: *Jarðatal á Íslandi*, Kaupmannahöfn 1847.

Jón Þ. Þór, *Saga Ísafjarðar og Eyrarhrepps hins forna*, 1.bindi, Reykjavík 1984.

Óprentaðar heimildir

Þjóðminjasafn Íslands

Örnefnaskrár Fremra- og Neðra Hnífsdals, Bakka.

Þjóðskjalasafn Íslands

Túnkort Fremra- og Neðra Hnífsdals, Bakka.